

SAMLING 5

Januar – 8. trinn

Tema: Dåpen og de andre sakramentene

Liturgien eller gudstjenesten er det viktigste (men langt fra det eneste) «sted» der Gud og menneskene møtes. Kirken har til alle tider «feiret liturgi», det vil si holdt gudstjeneste med lesninger fra Bibelen, sang, bønn og spesielle hellige seremonier eller handlinger.

De viktigste hellige seremonier eller handlinger kalles «sakramenter». Ordet «sakrament» kommer fra det latinske ord *sacramentum* som gjengir det greske ord *mysterion*, hemmelighet. Det sier oss først og fremst at sakramentene gir oss noe som er uforståelig dersom vi ikke har forklaringen på det som ligger bak. Denne forklaring har vi fra Jesus Kristus og fra Kirken, uten at det er lett eller mulig å forstå alt som har med sakramentene å gjøre.

Syv er et hellig tall, og i middelalderen ble etter hvert syv hellige seremonier eller handlinger definert som sakramenter: dåp, konfirmasjon, bot, Eukaristi, sykesalving, ordinasjon og ekteskap (en «hellig handling» i form av det ekteskapelige fellesskap mellom to døpte). Alle sakramenter har det ved seg at det handler om noe «ytre» (synlige «midler») som gir oss noe «indre» (Guds nåde). Og de går alle på en eller annen måte tilbake til Jesus Kristus. Vi sier at de er «innstiftet» av ham.

Dåpen er det «første» sakrament. De fleste blir i dag døpt som små barn. Men viktigere er det at man må være døpt for gyldig å kunne motta andre sakramenter. Dåp skjer alltid i vann, og Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd blir alltid nevnt. Vanligvis er det prester og diakoner som døper. Men ethvert menneske kan døpe, og bør gjøre det i nødstilfeller. Ved dåpen blir vi Guds barn, kristne og medlemmer av Kirken. Vi begynner på det evige liv, symbolisert ved dåpslyset som er tent på påskelyset som igjen blir tent påskenenatt ved den store årlige feiring av Jesu seiret over døden. Dåp forutsetter tro og omvendelse. Derfor er katekese viktig før eller etter dåpen. Den som er døpt, kan aldri slutte å være døpt. Det gir først og fremst trygghet når vi skulle komme opp i tvil og andre vanskeligheter.

Msgr. Torbjørn Olsen

ST. THOMAS AQUINAS

Les om denne helgenen på katolsk.no

Økt 1 – Teori

TEMA: Sakramentene og Messen

MÅL:

- Å bedre forstå hva et sakrament er
- Å bedre forstå viktigheten av messen, og hvordan messen er sentral, også i feiringen av flere av sakramentene.

DU TRENGER:

- Ressurser til presentasjon (R), inkludert minifilmen
- Skrivesaker

GJENNOMFØRING

En kjapp oversikt:

1 – Innledning og refleksjon

2 – Oppgaveark om messe og quiz om sakramentene

3 – Minifilm: «Hvorfor velger du å være kristen?» + Spørsmål til filmen (R)

4 – En presentasjon (R) om sakramentene, messen, og om forfølgelse av kristne + oppgaveark (R)

5 – Avsluttende bønn

1 – Innledning og refleksjon

Det er alltid fint å engasjere konfirmantene og f.eks. la dem reflektere over nye tema. Da er de med en gang mye mer med på det du skal fortelle dem om.

Still følgende spørsmål i plenum:

- Hva er et sakrament?

La dem dele de tankene de har om hva sakramenter er. Korriger bare hvis det blir riv ruskende feil eller tullede svar.

Fortell kort hva sakramentene er uten å ha en lang presentasjon. Selve presentasjonen foreslås i punkt 4. **Sett sakramentene også i sammenheng med messen (R).** Messen feires verden over hver dag, og får sitt festpreg hver søndag og på store høytidsdager. En del av sakramentene både kan og (noen) skal feires i forbindelse med messen.

2 – Oppgave og quiz

La konfirmantene sitte i grupper med oppgavearket om messen. Her står mange av messens deler hulter til bulter. Målet er å få alt i riktig rekkefølge.

I plenum deler gruppene hva de kom frem til. Belønne de som hadde mest (alt?) riktig, og ikke glem trøstepremier 😊

Bruk gjerne ressursene (R) for å få en riktig oversikt/rekkefølge på messens deler. Her foreslås det to typer fokus på messens inndeling. Den ene er den faste firedelingen (innledende ritus, ordets liturgi, nattverdens liturgi og avsluttende ritus.). Den bør de få presentert (R).

En mer pedagogisk tilnærming til messen er en seksdeling av messen (forberedelse, gledesbudskap, trosbekjennelsesdelen, Jesu invitasjon, selve festen/nattverden, utsendelsen i verden). Denne siste blir beskrevet i mars for 8. klasse (samling 7). Det er knyttet pedagogiske hjelpemidler til denne og det oppfordres til å prøve det ut da. Denne gangen kan dere bare se kort på oversikten over dette i ressursene hvis dere ønsker det (R: Messeperlenes forklaring).

Gjennomfør sakraments-quizen (R). Her er det best med to og to sammen. **Gjennomgå quiz-svarene** underveis eller til slutt, alt ettersom hva som er mest naturlig. Det er fint med premier her også. 😊

3 – Minifilm: «Hvorfor velger du å være kristen?»

Se minifilmen uten så mye introduksjon.

Etter filmen er ferdig, still følgende spørsmål i plenum:

- Hva ville du svart hvis noen stilte deg det samme spørsmålet: Hvorfor velger du å være en kristen?

Kanskje sier ikke så mange av dem så mye. Noen har kanskje svært intelligente svar og kommer med mye teori og fakta. Vis dem at du synes det de deler er viktig, med mindre det er upassende eller tullete svar/tanker.

Følg gjerne opp med neste spørsmål:

- Hvordan skal folk du treffer forstå at du er en kristen?

Igjen er det ingen svar som nødvendigvis er rette eller gale her, men det er alltid fint å passe på at det ikke blir tullete eller helt irrelevante svar. Da kan du korrigere, selvfølgelig.

I ressursene (R) finner du litt info om dette temaet. Det kan gi konfirmantene noe tenke på.

I 9. klasse går vi dypere inn på temaet «Hvordan kan man være en kristen?».

4 – En presentasjon av sakramentene

I ressursene (R) finner du en kort presentasjon av hvert av sakramentene. La gjerne konfirmantene bruke oppgavearket som følger(R). I presentasjonen er det også tatt med informasjon om **forfulgte kristne** for nettopp å vise hvor viktig kristentroen er for menneskers liv. Denne delen av presentasjonen kan kuttes.

5 – Avsluttende bønn

Be gjerne bønnen «Du kaller på meg» fra YOUCAT Ungdomsbønneboken side 127, eller «I dødens nærhet» også fra YOUCAT Ungdomsbønneboken side 154.

Økt 2 – Teori

**TEMA: Dåp – Et av initiasjonssakramentene.
Litt om konfirmasjon, og litt om skriftemålet.**

MÅL:

- Å bedre forstå dåpens sakrament
- Å forstå sammenhengen mellom dåpen og konfirmasjonen
- Å «friske opp» kunnskap om skriftemålet

DU TRENGER:

- Helst et kirkerom
- Bibelen (Jesu dåp), evt. [Bibelselskapet | Nettbibelen](#)
- YOUCAT Katekismen
- Ressursene til presentasjon av temaet (R)
- Tre-på-rad-spillet om dåp og konfirmasjon (R)
- Skriftespeil (R)

GJENNOMFØRING

En kjapp oversikt:

- 1 – Praktisk belyse: Hva er dåpen? (kirkerommet/døpefonten)
- 2 – Bibelen: Jesu dåp og disiplenes (Matt 3 og Apg 2)
- 3 – En titt på hva katekismen sier om disse to sakramentene + Oppgaveark (R)
- 4 – Tre på rad-spillet (R)
- 5 – Skriftemålet – Hva er et skriftespeil? (R)

1 – Hva er dåpen?

Denne økta er fin å begynne inne i et kirkerom. Begynn med å stille spørsmålet:

- Hva skjer ved dåpen sånn helt fysisk (det vi ser, det som gjøres)?

Spør om noen tør å komme opp (der du står, kanskje foran alteret) og forklare det de mener skjer ved dåpen (for de andre), gjerne ved å peke på forskjellige steder/ting i kirkerommet. De kan gjerne komme opp som hel gruppe, eller et par stykker av gangen for å gjøre dette hvis dette er mer motiverende (de føler seg tryggere når de er flere).

Samle alle så rundt døpefonten (det fint hvis det kan være vann i den) og still følgende spørsmål:

Hvorfor er det så viktig å bruke vann?

La dem tenke høyt rundt dette. Korriger kun hvis nødvendig (tuller, osv.). Du skal fortelle dem mer nøyaktig om dette under presentasjonen litt senere i økta.

2 – Jesu dåp og disiplenes «konfirmasjon»

Jesus ble ikke døpt som barn, og vi pleier heller ikke å kalle det som skjedde i pinsen for en konfirmasjon. Likevel er disse to hendelsene utgangspunktet for dåpens sakrament og konfirmasjonens sakrament.

Les de to bibelfortellingene for konfirmantene mens dere sitter i kirken (Matt 3 og Apg 2). De kan gjerne ha med bibler og følge med på teksten selv. Før du leser, be dem tenke på/lytte spesielt etter:

- Hva som er annerledes (fra vår dåp og konfirmasjon) både ved Jesu dåp og med disiplenes «konfirmasjon»?
- Om det er noen likheter?

Kanskje kan konfirmantene først **snakke sammen i grupper i noen minutter om disse spørsmålene** Det kan være lurt å la dem få spørsmålene skriftlig her.

Når dere deler det de har kommet frem til, la dem tenke høyt/fritt. Korrigjer kun hvis nødvendig (tullesvar, osv.).

3 – Katekismen: Om sakramentene, og spesielt om dåp og konfirmasjon

Presenter/gjennomgå dåpens og konfirmasjonens sakrament (R). Denne delen av økta kan det hende ikke fungerer så godt i kirkerommet. Mens du presenterer, eller etter presentasjonen, kan konfirmantene jobbe med det tilhørende oppgavearket (R).

4 – Tre på rad-spillet

I ressursene til denne samlingen ligger det et tre på rad-spill (R) som tar for seg dåpen og konfirmasjonen. Hver gruppe som skal spille dette må både ha et spille-brett (ark) og et fasit-ark.

Det beste er å dele inn i grupper på 3. To spiller mot hverandre, mens den tredje sitter med fasit-arket. De to spillerne trenger mange spillebrikker hver. Det kan være hva som helst som passer inn i rubrikkene, så lenge spillerne greier å se hvilke brikker som tilhører hvem.

Hver rubrikk/rute har et spørsmål om noe av det dere akkurat har gjennomgått (dåpen og konfirmasjonen). Svaret på spørsmålet står på fasit-arket. Målet er å få tre brikker etter hverandre, enten diagonalt, vannrett eller loddrett. Du velger selv hvor lenge de skal holde på med spillinga. **Ytterligere forklaringer på spillet finner du på nettsiden (R).**

5 – Skriftemålet og skriftespeil

Still følgende spørsmål:

- De fleste av dere har skrifftet minst én gang, ettersom man skal skrifte rett før førstekommunion. Hva vet dere om skriftemålet, botens sakrament?

La dem dele/tenke høyt rundt dette. Korrigjer kun hvis nødvendig (tullesvar, osv.).

Forklar kort hva botens sakrament går ut på (R).

I 9. klasse skal dere bruke en hel samling på skriftemålet. Målet denne gangen er å gi en kort innføring og gjerne lese igjennom hvordan et skriftemål foregår. På nettsiden finnes et par alternativ til skriftespeil og gjennomgang av skriftemålet som du kan velge å bruke (R).

Det er lurt å ta en grundig spørreunde mot slutten for å høre om det er noe konfirmantene lurer på. Eventuelt kan de oppfordres til å sende inn anonyme spørsmål (legge håndskrevne spørsmål i en eske/boks, eller bruke en digital spørreportal – R).

Avslutt gjerne med å lese Angerbønnen som står i skriftespeilet.

Økt 3 – Aktivitet

TEMA: Fadder(e) og menighet(en)

MÅL:

- Å bedre forstå hva en menighet egentlig er
- Å bli kjent med Paulus, og med de første kristne
- Å få en fadder fra menigheten (ikke nødvendigvis det samme som konfirmasjonsfadder)
- Å lære litt om hva en konfirmasjonsfadder er. Viktig å si at dette IKKE kan være en av ens egne foreldre.

DU TRENGER:

- En kort presentasjon (R): Hva er en menighet? + De første menighetene. + Om fadder og konfirmasjonsfadder
- Bibel (tekster: Jesus vil vi skal være samlet («Der hvor to eller tre er samlet...»), og om Paulus og de første menighetene
- Ekstra: Se gjerne Bibelprosjektfilmen om Paulus: [Bibelselskapet | Nettbibelen](#)
- Evt. Utstyr/det du vil trenge for å lage en liten fest/et måltid for faddere og konfirmanter

GJENNOMFØRING

En kjapp oversikt:

1a – En kort presentasjon om tema

1b – Ekstra: Info og film om Paulus

2 – Fadere fra menigheten

3 – En liten fest/et måltid med menighetsfaddere

1a – En kort presentasjon (R) om tema

For de fleste kristne vil det være naturlig å tilhøre en menighet. For å kunne gjennomføre denne økta bør du presentere kort for konfirmanter om de første menighetene (og om Paulus) og at Jesus ønsket vi skulle samle oss i hans navn (Matt 18,20). Så bør du forteller litt om hvordan akkurat *deres (din)* menighet fungerer (se malen i ressursene – R).

Fortell også kort om hva en fadder er (R), spesielt en konfirmasjonsfadder. Snakk også om dåpsfaddere (gudfar/gudmor). Så forklarer du at man kan ha faddere i andre sammenhenger. Mange av dem hadde kanskje (en) fadder da de begynte i førsteklasse, og var kanskje fadder for førsteklassinger selv noen år senere. I en god del jobbsituasjoner hender det du får en slags fadder (når du er ny i en bedrift/organisasjon; man kaller det noen ganger noe annet).

Spør dem (etter å ha snakket om litt forskjellige type faddere):

- Hva vil du si er typisk for alle typer faddere? Eller: Hva er grunnen til at man lager seg fadderordninger i forskjellige situasjoner?

Svaret er selvfølgelig at **en fadder ofte har ansvar for blant annet å hjelpe en person med en oppgave eller å hjelpe en person bli innlemmet i et miljø.**

1b – Ekstra: Lær om Paulus

I ressursene (R) finner du en kort presentasjon om Paulus. Dere kan også se filmene fra Apostlenes gjerninger som omhandler Paulus, hvem han var og hans liv og virke.

2 – Faddere i menigheten

Dette opplegget trenger litt forarbeid for at dette opplegget skal fungere.

Dette – punkt 2 – er mer en info-bolk for deg, kateketen, der du ser hva slags forarbeid du trenger å gjøre for å få til punkt 3 (nedenfor her).

Her trenger du å skaffe nok medlemmer i menigheten som er villige til å være faddere for konfirmantene. Da er det ikke snakk om konfirmasjonsfaddere, selv om det naturligvis er mulig for folk i menigheten å være faddere for konfirmantene. Målet er å få faddere som skal hjelpe konfirmantene å bli integrert i menigheten, å hjelpe konfirmantene å få en sterkere tilhørighet til sin menighet.

Fadderne må selv være konfirmerte. Det kan være lurt å ha noen godt voksne i denne sammenheng. Det hadde også vært flott hvis fadderne kanskje kunne tenke seg å invitere konfirmanten og familien til konfirmanten hjem til seg.

Fadderne får en del oppgaver. Lister over disse finner du i ressursene til denne samlingen (R). Blant annet oppfordres fadderne sterkt til å oppsøke konfirmantene når de ser dem i kirken, sitte med dem på kirkekaffen, introdusere konfirmantene til andre i menighetene, m.m.

3 – En fest /et måltid

Arranger et første møte mellom disse fadderne og konfirmantene. Det kan være et helt enkelt møte, kanskje som en kirkekaffe, der dere serverer litt kaffe, te, brus og litt kaker eller lignende, eller kanskje bestiller dere pizza. Men, du/dere kan også arrangere en aldri så liten fest. Her er noen forslag:

- a. Et helt enkelt møte (som foreslått ovenfor) = Faddersamling A (R)
- b. Konfirmantene lager i stand en fest/et måltid = Faddersamling B (R)
- c. Konfirmantene og fadderne lager en fest sammen = Faddersamling C (R)

Uansett hvilken form for samling dere velger, vil du se av forslagene (R) at det er fint med litt bli kjent-oppbygg/leker. Kanskje kan dere ta en eller flere av lekene i fra Økt 4 og gjennomføre i forbindelse med denne faddersamlingen/-festen.

Inviter også gjerne menighetspresten og/eller NUKs ungdomsprest (hvis det lar seg gjøre). Kanskje har dere en messe sammen, eller en slags andakt/bønnesamling i kirken, enten på begynnelsen eller som avslutning av samlingen.

Økt 4 – Sosialt

TEMA: Leker som sammensveiser, og som reflekterer gjennomgått tema.

MÅL:

- Å få noen flere (positive) utfordringer sosialt
- Å gjøre sakrale ord mer høyfrekvente for konfirmantene ved å bruke disse i en annen/sosial setting

DU TRENGER:

- Lek nr. 1 – Menighetsleken: Ingen ekstra hjelpemidler
- Lek nr. 2 – Sakraments-triatlon: En full vannbøtte (= døpefonten) til hver gruppe. Stearinlys (lange, vanlige) og en fyrstikkeske til hver gruppe (Flammen = Den Hellige Ånd). Et ark eller brett til å holde under lyset slik at man ikke drypper på gulvet (hvis dere er inne). En middels potet til hver gruppe og en spiseskje til hver deltaker (Potene = Våre synder som vil må frakte til skriftestolen). Lag en ca. 20–30 meter lang vei/strekning som hver gruppe skal bruke som sin løype.
- Lek nr. 3 – Se opp for djevelen!: Ingen ekstra hjelpemidler

GJENNOMFØRING:

En kjapp oversikt:

1 – Menighetsleken: «Atomleken» eller «Molekylleken» som denne leken ofte blir kalt, har fått et nytt navn

2 – Sakraments-triatlon: Vann/dåp + Flamme/konfirmasjon + Potet på skje/Boten (løp til skriftestolen).

3 – Se opp for djevelen!: Gammel lek som ofte blir kalt «Blodpotet» får en ny vri.

1 – Menighetsleken

«For hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem.» (Matt 18,20),

Alle går rundt på gulvet. Lederen står på en stol. Han/hun kaller vi «Presten». Plutselig roper Presten «Menighet på...» og så et tall, for eksempel tallet 4. Alle går sammen 4 og 4, holder hender og setter seg ned. Disse 4 er nå en menighet. De som ikke får til akkurat dette tallet, er ute av leken. Tallet går ikke opp hver gang. Det er hele poenget.

Alle må opp igjen og vandre rundt og ikke henge sammen med noen de planlegger å danne «menighet» med. Menighetsdannelsen skal være spontan, er tanken. Presten roper så «Menighet på...» og så et nytt tall, og det er om å gjøre å danne nye «menigheter» med det nye antallet. De som ikke får det til (ikke greier å samle nok menighetsmedlemmer/riktig antall) er ute av leken. Til slutt er det mest sannsynlig to igjen på gulvet. Disse er vinnerne av leken.

2 – Sakraments-triatlon

Her er det en del forberedelse som trengs!

Først må du ha alle hjelpemidlene klare (Se «Du trenger» ovenfor.)

Konfirmanter deles i større grupper – gjerne to og to helgengrupper sammen (f.eks. 6–10 pr gruppe +/-). Det går an å gjennomføre dette med to større konkurrerende grupper. Mange smågrupper kan bli mye kaos/vanskelig å holde oversikt. Vær i et rom som IKKE er kirka, men et sted der det er lett å tørke opp hvis det blir søl (vann, stearindrypp). Ute er nok lettest.

Det er lurt at en person følger med på hva hver gruppe får til (det de får poeng for) og ikke får til (her trekkes det poeng). Gjør dere dette mens menighetsfadderne er til stede, kan det være en fin jobb for nettopp fadderne å hjelpe til.

Hver gruppe må starte med å spre sine gruppemedlemmer utover sin løype med ca. lik avstand. Alle bør få utdelt lys og skjeer på forhånd. Vannbøtta, som liksom skal være en døpefont, er det første som skal tas i bruk. Den skal transporteres fra person til person (i gruppa) på tid. Alle bøttene (en til hver gruppe) står på samme sted (litt vekk fra alle gruppene).

Når du sier «Klar, ferdig, gå!» må første gruppemedlem i hver gruppe løpe og hente en bøtte og så transportere denne forsiktig til neste gruppemedlem i løypa. Det første gruppemedlemmet blir nå stående på plassen til den han/hun ga bøtta til. Nå løper/går denne neste så fort den kan til nestemann, som tar bøtta videre til nestemann, og så til nestemann, helt til bøtta har vært hele runden/løypa rundt. Gruppa får 5 poeng for å ha gjennomført. Hver gang (hvis) vann spruter ut mister gruppa et poeng.

Så fort man er ferdig med vannet, må alle finne frem lyset sitt (bør være et nytt lys, for da tennes det ikke så lett). Førstemann (den som kom sist inn med bøtta) får en fyrstikkeske og tenner sitt lys, før denne forter seg til neste mann på gruppa for å overføre flammen. Be dem ta med fyrstikkesken. Så går denne til den neste og tenner dennes lys (med sitt lys, med mindre det har blåst ut), osv. Hvis lyset slukker, mister man et poeng, men kan tenne det igjen. Man kan totalt få 5 poeng for å føre flammen fra person til person gjennom hele løypa.

Når sistemann som får tent sitt lys kommer tilbake til målstreken, slukker denne sitt lys og får en potet. Poteten representerer nå alles synder. Disse syndene (altså poteten) er det viktig å få ført frem til skriftestolen (altså rundt hele løypa) uten at poteten faller på bakken/gulvet. Poteten skal starte på skjea til førstemann. Poteten fraktes til nestemann og helles over i denne sin skje uten at den faller i bakken/på gulvet. Hvis/hver gang poteten faller ned mister man ett av de totalt 5 poengene man kan få i denne delen av konkurransen.

Første gruppe som kommer i mål (i alle tre «grenen») får 3 ekstrapoeng. Det betyr ikke at de har vunnet, for akkurat denne gruppa kan ha mistet mange av sine poeng underveis.

Til slike mer omfattende leker kan det være fint å ha litt større premier. Kanskje får vinnerlaget en hel godispose på deling. De andre bør fremdeles få noen trøstepremier.

3 – Se opp for djevelen!

Denne leken heter egentlig «Blodpotet», men her har vi vært litt kreative og gitt leken et nytt navn. Djevelen er blodpoteten. Vi har bare én djevel (i Blodpotet-leken kan det nemlig være flere blodpoteter). Instruksjonene for leken finner du på nettsiden/i ressursene til denne samlingen (R).